



KÜLLIKE NAMM  
ADVOKAADIBÜROO  
LAW FIRM

---

## Tallinna Ringkonnakohus

Pärnu mnt 7 15084 Tallinn

19. augustil 2015. a  
Tallinnas

Käesolev vastus on edastatud elektronposti aadressidel [talrk.menetlus@kohus.ee](mailto:talrk.menetlus@kohus.ee) ja [menetlus@sirel.com](mailto:menetlus@sirel.com).

### Vastustaja

### Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjon

Lossi plats 1a 15165 Tallinn  
e-post: [erjk@riigikogu.ee](mailto:erjk@riigikogu.ee)

### Lepingulised esindajad

vandeadvokaat Katrina Juhkami  
vandeadvokaat Küllike Namm  
Advokaadibüroo Küllike Namm  
Tornimäe 7 10145 Tallinn  
tel: 655 6571; faks: 655 6573  
e-post: [kyllike.namm@namm.ee](mailto:kyllike.namm@namm.ee)

### Apellant

### Jaanus Mutli

Isikukood  
e-post:

### Lepinguline esindaja

Advokaat Raiko Paas  
Advokaadibüroo Sirel & Partnerid  
Tartu mnt 43 10128 Tallinn  
e-post: [menetlus@sirel.com](mailto:menetlus@sirel.com)

## VASTUS

apellatsioonkaebusele Tallinna Halduskohtu 11.06.2015 otsuse peale haldusasjas nr 3-14-52890

### 1. Sissejuhatus

1.1. Jaanus Mutli (edaspidi ka **Apellant**) esitas 24.11.2014 Tallinna Halduskohtule kaebuse Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni (edaspidi ka **Vastustaja**) 23.10.2014 ettekirjutuse nr 46 tühisuse tuvastamiseks ja alternatiivselt haldusakti tühistamiseks.

---

Laada 27  
44310 Rakvere  
Tel (+372) 324 0804  
Faks (+372) 324 0261

Tomimäe 7  
10145 Tallinn  
Tel (+372) 655 6571  
Faks (+372) 655 6573

Raekoja plats 20  
51004 Tartu  
Tel (+372) 733 0566

- 1.2. Tallinna Halduskohtu 11.06.2015 otsusega jäeti kaebus rahuldamata ja mõisteti Jaanus Mutli`lt Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni kasuks välja 1500 eurot viimase kantud menetluskulude katteks. Muus osas jäeti Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni menetluskulud tema enda kanda.
- 1.3. Jaanus Mutli esitas 13.07.2015 Tallinna Ringkonnakohtule apellatsioonkaebuse Tallinna Halduskohtu 11.06.2015 otsuse tühistamiseks ja palus teha asjas uus otsus, millega rahuldada kaebus ning jätta kõik menetluskulud Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni kanda.
- 1.4. Tallinna Ringkonnakohus võttis apellatsioonkaebuse 21.07.2015 määrusega menetlusse ning kohustas Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni vastama apellatsioonkaebusele 30 päeva jooksul määruse kättetoimetamisest arvates. Vastustaja sai apellatsioonkaebuse kätte 22.07.2015, seega on käesolev vastus esitatud kohtu poolt määratud tähtaja jooksul.
- 1.5. Vastustaja ei nõustu apellatsioonkaebusega ning leiab, et selle väited ei anna alust Tallinna Halduskohtu 11.06.2015 otsuse tühistamiseks. Vastustaja palub jätta apellatsioonkaebuse rahuldamata ja selle menetlemisega seotud menetluskulud Jaanus Mutli kanda.

## **2. Vastustaja vastus**

### **2.1. Õigusselguse põhimõte**

- 2.1.1. Apellant leiab, et üheski erakonnaseaduse (edaspidi EKS) sättes pole selgelt määratletud, mida annetuse all täpsemalt silmas peetakse, samas peab nimetatud sätte kaudu olema määratletav keelatud annetuse täpne sisu, et selle kaudu otsustada annetuse tagastamine ja rahalise kohustuse panek annetuse saajale.
- 2.1.2. EKS § 12(3) lg-s 1 toodud definitsiooni kohaselt on annetus Eesti Vabariigi kodakondsusega, Eestis alalise elamisõiguse ja pikaajalise elaniku staatusega füüsilisest isikust annetaja poolt vabatahtlikult oma vara arvelt erakonna tegevuse toetamiseks erakonnale või erakonna liikmele loovutatav rahaliselt hinnatav hüve, sealhulgas teenus, kuid välja arvatud vabatahtlik töö. Sama paragrahvi lõikes 2 on esitatud näitlik, lahtine loetelu keelatud annetustest, sh on keelatud juriidilise isiku annetus.
- 2.1.3. Vastustaja hinnangul on erakonnaseaduses toodud annetuse definitsioon piisavalt selge, liiati koostoimes lõikes 2 esitatud loeteluga keelatud annetustest. Seaduses ei ole võimalik esitada ammendavat nimekirja keelatud hüvedest, kuivõrd elu on mitmekesisem kui seaduseandja suudab ette näha. Kohtupraktikaga võib küll anda täiendavad juhised nii-öelda piiripealsete juhtumite hindamiseks, kuid see ei tähenda, et EKS § 12(3) oleks olemasoleval kujul EV põhiseadusega vastuolus. Õigusselguse põhimõte ei välista määratlemata õigusmõistete kasutamist (RKPJKo 13.06.2005, 3-4-1-5-05, p 16) ega kaalutusõiguse sätestamist (nt RKPJKo 21.06.2004, 3-4-1-9-04, p 16). Normi võimalik sõnastuslik ebaselgus ei tähenda tingimata põhiseaduse vastasust (RKTKm 19.04.2007, 3-2-1-42-07, p 15).
- 2.1.4. Apellant märgib, et EKS § 12(3) lg 1 ebaselgust kinnitab muuhulgas kohtumenetluses esitatud Riigikontrolli aruanne, mille lehel 3 on leitud, et seadus selliste rikkumiste tuvastamiseks

hindamisalust ei anna. Seejuures viitab Apellant ka ise, et Riigikontrolli hinnangul ei ole võimalik keelatud reklaami olemust seaduses ammendavalt sisustada. Vastustaja nõustub Tallinna Halduskohtuga, et Riigikontrolli arvamuse põhjal ei saa väita, et EKS oleks praegu põhiseadusevastaselt ebaselge ja selle rakendamine ettearvatu.

- 2.1.5.** Vastustaja leiab, et käesoleval juhul ei saanud Apellandile jääda selgusetuks, et juriidiliselt isikult rahaliselt hinnatava hüve saamine ei ole lubatud. Kuidas mingisugust konkreetset normi kohaldada eluliste asjaoludele, ei ole enam põhiseaduspärasuse, vaid normi rakendamise küsimus. Samuti on üldiselt aktsepteeritud seisukoht, et tavainimene saab õiguse mõistmisel ja tõlgendamisel kasutada vastava valdkonna spetsialistide abi, mistõttu ei ole kohane Apellandi väide, et lubamatu on olukord, kus rahalise kohustuse olemasolu tuvastab õigusnorme tõlgendades alles kohus kohtuotsusega.
- 2.1.6.** Vastustaja hinnangul ei ole käesoleval juhul küsimus mitte EKS § 12(3) lg 1 kooskõlas EV põhiseadusega, vaid Apellandi tegevusele erineva hinnangu andmises. Apellandi hinnangul on Hiiu staadioni reklaami puhul tegemist kohaliku omavalitsuse ülesannete täitmise, Vastustaja hinnangul isikureklaamiga. Kohtu ülesanne antud juhul ongi nimetatud küsimuses seisukoha võtmine, millest omakorda sõltub, kas Tallinna linna rahaliste vahendite seesugune kasutamine on olnud õiguspärane või mitte. Johtuvalt eeltoodust on ka põhjendamatu Apellandi väide, millise kohaselt Apellandil pole kõnealustest normidest võimalik aru saada, et keelatud „annetuseks kvalifitseerub teatud juhtudel ka kulu, mis tekkis erakonna liikme osalemisest omavalitsuse teavitustöös või omavalitsuse tegevusi reklaamides“. Vastustaja on ettekirjutuses ning kohtumenetluses põhjalikult selgitanud, millisel kaalutlustel ta leiab, et tegemist on Apellandi isikureklaamiga ning et Apellandi püüdlused reklaami käsitleda linna teavitustegevusena on kantud soovist rahastada Apellandi valimisreklaami kohaliku omavalitsuse vahenditest. Kuivõrd Apellandi valimisreklaami eest tasus Tallinna linn kui avalik-õiguslik juriidiline isik, on tegemist keelatud annetusega EKS § 12(3) lg 2 p 2 mõistes.
- 2.1.7.** Samuti leiab Apellant, et kuivõrd annetuse mõiste on määratletud just erakonna tegevuse toetamise kaudu, s.t. kasusaajaks on seaduse järgi erakond, siis pole annetuse tagasinõudmine erakonnaliikmelt ka selles plaanis põhjendatud ja tekitaks isiku jaoks ebaõiglase olukorra.
- 2.1.8.** Vastustaja on seisukohal, et käesoleval juhul oleks ebaõiglane just annetuse tagasinõudmine Eesti Keskerakonnalt, kuivõrd reklaamis osalesid kolm konkreetset erakonna liiget. Seeläbi tekitati eelseisvatel valimistel põhjendamatu eelis võrreldes teiste valimistel kandideerinud isikutega justnimelt nendele kolmele isikule ning alles seejärel erakonnale, millesse nad kuuluvad. Kuivõrd erakond tegutseb tema liikmete kaudu, on erakonna liikme reklaamimine ühtlasi käsitletav erakonna tegevuse toetamisena.
- 2.1.9.** Kuivõrd EKS § 12(11) lg 1 p 2 kohaselt teeb erakondade rahastamise järelevalve komisjon erakonnale, erakonna nimekirjas kandideerinud isikule, valimisliidule, valimisliidu nimekirjas kandideerinud isikule või üksikkandidaadile ettekirjutuse, kui ta on jätnud keelatud annetuse tagastamata ning arvestades, et käesoleval juhul oli keelatud hüve saajaks Apellant kui erakonna nimekirjas kandideerinud isik, pidi Apellandile olema ettenähtav, et keelatud annetus nõutakse tagasi justnimelt temalt, mitte erakonnalt.

## 2.2. Materiaalõiguse kohaldamine

- 2.2.1. Apellant märgib, et halduskohus pole selgitanud, mil viisil kvalifitseerus reklaam vaadeldaval juhul erakonna toetuseks. Vastustaja osutab esmalt, et tegemist ei ole kaebuse väitega.
- 2.2.2. Vastustaja on seisukohal, et kuivõrd erakond tegutseb tema liikmete kaudu, siis on igasugune erakonna liikmete reklaam valimiste-eelsel perioodil ühtlasi käsitletav selle erakonna reklaamina, millesse nad kuuluvad. Samasugusele seisukohale on asunud ka näiteks Tartu Ülikooli semiootilises analüüsis. On ilmne, et Apellandi osalemine Hiiu staadioni reklaamis oli kantud eesmärgist esitleda teda kui poliitikut. Mida rohkem reklaamitakse erakonna liikmeid, seda paremaid valimistulemusi võib nende puhul oodata, milline omakorda mõjutab kogu erakonna edukust valimistel. Seega EKS § 12(3) lg 1 kontekstis on vajalik tuvastada üksnes see, et isik sai rahaliselt hinnatava hüve seonduvalt tema tegevusega poliitikuna ning konkreetseesse erakonda kuulumisega. Erakonnaseaduse alusel ei ole võimalik teha Apellandile ettekirjutust näiteks mõne äriühingu poolt Apellandile tasuta osutatud koduaia niitmisteenuse maksumuse hüvitamiseks, kuivõrd vastav hüve ei ole seostatav tema poliitilise tegevusega.
- 2.2.3. Apellant leiab, et käesoleval juhul puudub vaidlus fakti üle, et vaidlusaluse reklaamplakati on tellinud ja selle teenuse on lepingu järgi saanud ja selle eest tasunud Tallinna linn, mitte erakond ega kaebuse esitaja. Vastustaja selgitab, et kui reklaami eest oleks tasunud Eesti Keskerakond või Apellant, siis ei olekski tõusetunud küsimust erakonna keelatud rahastamisest. Kuivõrd olemuslikult on tegemist Apellandi valimisreklaamiga, on keelatud vastavate kulude kandmine Tallinna linna kui avalik-õigusliku juriidilise isiku poolt.
- 2.2.4. Apellant ei nõustu halduskohtu põhjendustega osas, et EKS võimaldab ettekirjutuse annetuse tagastamiseks teha erakonna nimekirjas kandideerivale isikule ja et annetust saab tagasi nõuda mujale kui riigieelarvesse.
- 2.2.5. Vastustaja hinnangul tuleneb EKS § 12(11) lg 1 üheselt, et keelatud annetuse tagastamata jätmisel saab ettekirjutuse adressaadiks olla muuhulgas erakonna nimekirjas kandideerinud isik. § 12(11) lg 2 sätestab ettekirjutuse sisu ning kordab üle ettekirjutuse võimalikud adressaadid. Halduskohus märgib õigesti, et viidatud sätetest tulenevalt saab ettekirjutuse keelatud annetuse tagastamata jätmise osas teha ka üksikisikule, antud juhul Jaanus Mutli`le kui erakonna nimekirjas kandideerinud isikule. Erakonnaseadust eesmärgipäraselt tõlgendades ei ole võimalik asuda seisukohale, et erakonna liikme poolt keelatud annetuse vastuvõtmisel puuduvad igasugused järeلمid. Arvestades, et käesoleval juhul oli keelatud hüve saajaks Apellant kui erakonna nimekirjas kandideerinud isik, pidi Apellandile olema ettenähtav, et keelatud annetus nõutakse tagasi justnimelt temalt, mitte erakonnalt.
- 2.2.6. Vastustaja hinnangul ei saa seaduse eesmärgipärasel tõlgendamisel tekkida kahtlust, et seaduseandja on esmaselt ette näinud keelatud annetuse tagastamise selle teinud isikule ning alles juhul, kui annetust ei ole võimalik tagastada, on erakond kohustatud kandma rahalise annetuse viivitamata riigieelarvesse. Nimetatut tuleneb EKS § 12(4) lg 1 ja 2 koostoimes EKS § 12(11) lg 2, millise punkt 2 kohaselt ettekirjutusega kohustatakse erakonda, erakonna nimekirjas kandideerinud isikut, valimisliitu, valimisliidu nimekirjas kandideerinud isikut või üksikkandidaati kandma annetuse ühel käesoleva seaduse § 12(4) lõigetes 1–3 nimetatud viisil

komisjoni määratud tähtpäevaks riigieelarvesse. Seega tuleb annetuse tagastamisel lähtuda § 12(4) lg 1-3 sätestatud viisidest. Halduskohus märgib õigesti, et esimene viis (üldreegel) on keelatud annetuse tagastamine selle teinud isikule, ja alles siis, kui annetust ei ole võimalik tagastada, kantakse see riigieelarvesse.

- 2.2.7.** Vastustaja hinnangul on Apellandi väide, millise kohaselt võib Tallinna linn keelduda annetuse vastuvõtmisest, spekulatiivne. Selleks puudub kohalikul omavalitsusel igasugune mõistlik põhjus.

### **2.3. Kohtuotsuse põhjendamine**

- 2.3.1.** Apellant heidab halduskohtule ette HKMS § 165 lg 4 rikkumist, leides, et kohus ei ole põhjendanud, miks ta ei nõustu Apellandi väitega, et vaidlusalune Hiiu staadioni reklaam peab vastama KOVVS § 6' toodud poliitreklaami tingimustele.
- 2.3.2.** Vastustaja hinnangul puudub vajadus hinnata Hiiu staadioni reklaami vastavust poliitreklaami tunnustele, kuivõrd vaidlustatud ettekirjutuses ei käsitleta seda poliitilise välireklaamina, vaid keelatud annetusena. Halduskohus on otsuses analüüsinud Hiiu staadioni reklaami vastavust EKS § 12(3) lg 1 sätestatud annetuse mõistele ning leidnud, et tegemist oli keelatud annetusega.

### **2.4. Menetluskulud**

- 2.4.1.** Apellant leiab, et Vastustaja menetluskulude osaline (summas 1 500 eurot, sh käibemaks) Apellandi kanda jätmise ei ole põhjendatud. Apellant märgib, et ettekirjutuste tegemine (sh nende põhjendamine) kuulub Vastustaja põhitegevuse hulka, mistõttu peab Vastustaja olema ise valmis ka ettekirjutust kohtus kaitsma ja haldusväline õigusabi pole asjas vajalik.
- 2.4.2.** Vastustaja mõnab, et kohtupraktika kohaselt ei peeta haldusvälise õigusabi teenuse kulude väljamõistmist haldusorganile põhjendatuks, kui kohtuasjas vaieldavad küsimused kuuluvad haldusorgani igapäevase põhitegevuse hulka. Samas esinevad käesoleval juhul sellised erandlikud ja kaalukad asjaolud, millised õigustavad menetluskulude Apellandilt väljamõistmist.
- 2.4.3.** Halduskohus märgib õigesti, et Vastustaja ei ole oma koosseisult ja haldussuutlikkuselt võrreldav niisuguste haldusorganitega nagu ministeerium, amet vms. Tegemist ei ole igapäevaselt tegutseva haldusorgani, vaid teatud regulaarsusega koos käiva koguga, mille teenindamiseks on Riigikogu kantselei võimaldanud oma eelarvest kahe õigusteadmistega ametniku kasutamist. Vastustajal endal vastav õigusteenistus puudub ja olemasolev juriidiline teenindamine ei ole menetluste hulka arvestades piisav.
- 2.4.4.** Lisaks palub Vastustaja arvestada, et käesolevas vaidluses on saanud põhiküsimuseks EKS teatud normide vastavus põhiseaduslikele printsiipidele. Kohtuvaidluse esemeks olevad küsimused väljuvad seega Vastustaja põhitegevuse raamidest ega piirdu Vastustaja põhitegevusega seotud normistikuga. Vastustaja hinnangul omavad hetkel pooleliolevad kohtumenetlused põhimõttelist tähendust kogu Vastustaja töö edasise korraldamise osas, kuivõrd vastav kohtupraktika puudub, mistõttu on ka haldusvälise õigusabi teenuse kasutamine

nende vaidluste puhul enam põhjendatud. Seevastu tulevikus tekkivate vaidluste puhul võib eeldada nende piirdumist Vastustaja põhitegevuse raamidega.

### **3. Menetluslikud küsimused**

**3.1.** Vastustaja on nõus asja lahendamiseks kirjalikus menetluses.

**4.** Lähtudes eeltoodust ning juhindudes HKMS § 189 lg 1, § 200 lg 1

**palub Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjon kohtul:**

- 1) Jätta Jaanus Mutli apellatsioonkaebus rahuldamata ja Tallinna Halduskohtu 11.06.2015 otsus haldusasjas nr 3-14-52890 muutmata;**
- 2) Jätta menetluskulud Jaanus Mutli kanda.**

Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni eest ja nimel

Austusega

*/allkirjastatud digitaalselt/*

Küllike Namm

Vandeadvokaat

Katrina Juhkami

vandeadvokaat